

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לה עמוד ב

תנו רבנן, שש תקיעות תוקעין ערב שבת: ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות, שניה - להבטיל עיר וחנויות, שלישית - להדליק את הנר, דברי רבי נתן. רבי יהודה הנשיא אומר: שלישית לחלוץ תפילין. ושוהה כדי צליית דג קטן, או כדי להדביק פת בתנור, ותוקע ומריע ותוקע ושובת. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה נעשה להם לבבליים, שתוקעין ומריעין ושובתין - מתוך מריעין. תוקעין ומריעין? הוּוּ להו חמשה! - אלא: שתוקעין, וחוזרין ותוקעין, ומריעין ושובתין מתוך מריעין - מנהג אבותיהן בידיהן. מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה: שניה - להדליק את הנר. כמאן? לא כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא! - אלא: שלישית להדליק את הנר, כמאן? כרבי נתן. תנא דבי רבי ישמעאל, שש תקיעות תוקעין ערב שבת: התחיל לתקוע תקיעה ראשונה - נמנעו העומדים בשדה מלעדור ומלחרוש ומלעשות כל מלאכה שבשדות, ואין הקרובין רשאים ליכנס עד שיבואו רחוקין ויכנסו כולם כאחד. ועדיין חנויות פתוחות ותריסין מונחין, התחיל לתקוע תקיעה שניה - נסתלקו התריסין וננעלו החנויות, ועדיין חמין מונחין על גבי כירה וקדירות מונחות על גבי כירה. התחיל לתקוע תקיעה שלישית - סילק המסלק, והטמין המטמין, והדליק המדליק. ושוהה כדי צליית דג קטן, או כדי להדביק פת בתנור, ותוקע ומריע ותוקע ושובת. אמר רבי יוסי (בר) + מסורת הש"ס: [ברבי] + חנינא: שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות - מדליק, שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו לביתו. אמר לו: אם כן, נתת דבריך לשיעורין! אלא: מקום צנוע יש לו לחזן הכנסת בראש גגו, ששם מניח שופרו, לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות.

רש"י מסכת שבת דף לה עמוד ב

שש תקיעות - אף התרועות במנין, דסדר שלהן תקיעה תרועה ותקיעה.

תוספות מסכת שבת דף לה עמוד ב

שש תקיעות - כמו שפירש בקונטרס שהיו תוקעין תקיעה תרועה תקיעה אף על גב דקצת משמע לקמן דשש ראשונות תקיעות הן דקתני התחיל לתקוע תקיעה שניה לאו דווקא נקט תקיעה וכן מוכיח בפרק החליל (סוכה דף נג: ושם) דתנן אין פוחתין מכ"א תקיעות במקדש ואין מוסיפין על מ"ח תקיעות וחשיב באותן מ"ח שלש להבטיל את העם ממלאכה ואמר בגמרא מתניתין דלא כר' יהודה דתניא רבי יהודה אומר הפוחת אל יפחות משבע והמוסיף אל יוסיף על ט"ז ומפרש במאי פליגי ר' יהודה סבר תקיעה תרועה תקיעה אחת היא ואם ג' להבטיל את העם ממלאכה כולן תקיעות למה היה ר' יהודה מחשיבים כאחת.

רמב"ם הלכות שבת פרק ה

הלכה יט

תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדות מלחרוש ומלעדור ומלעשות מלאכה שבשדה, ואין הקרובין רשאים ליכנס לעיר עד שיבואו רחוקים ויכנסו כולם בבת אחת, ועדיין החנויות פתוחות והתריסין מונחין, **התחיל לתקוע שניה** נסתלקו התריסין וננעלו החנויות, ועדיין החמין והקדירות מונחין על גבי כירה, **התחיל לתקוע תקיעה שלישית** סלק המסלק והטמין המטמין והדליק את הנרות ושוהה כדי לצלות דג קטן או כדי להדביק פת בתנור **ותוקע ומריע ותוקע** ר ושובת.

הגהות מיימוניות הלכות שבת פרק ה הלכה יט

[ר]... (וכתב ה"ר שמואל בן ר"ב ועניית ברכו שלנו היא במקום תקיעה שלישית ולכן מי שלא התפלל תפלת מנחה וענה ברכו עם הקהל א"כ כבר עשהו קדש ושוב לא יעשנו חול ויתפלל ערבית שתים של שבת כמבואר לעיל בהל' תפלה ע"כ):

בית הבחירה למאירי מסכת חולין דף כו עמוד ב

...ובא להשמיענו שאף ביום טוב שחל להיות ערב שבת תוקעין תקיעה האחרונה כדי להבדיל את העם ממלאכת אוכל נפש ויש אומרים שאין מריעין בה כלל וכסתם בריתא שאמרה תוקעין ולא מריעין ומפני שצריך לשנות בה אחר שאף היום היוצא יש בו קדושה ומ"מ יש פוסקים בה תקיעה ותרועה וכרב יהודה ורב אסי ששניהם מודים בתקיעה ותרועה אלא שחלקו בענינים שלדעת רב יהודה מריע מתוך התקיעה שקודם שסיים התקיעה בשיעורה הוא מתחיל בתרועה ועושה כחצי תקיעה וכחצי תרועה בשיעור תקיעה וכל שכן שדינה בנשימה אחת שהרי בהרוחה יכול לעשות כן ולדעת רב אסי אינה צריכה שנוי כל כך אלא תוקע ומריע בנשימה אחת כלומר שאינו מקצר בתקיעה אלא שתוכף לה התרועה ביתר מן הרגיל כדי שירגישו שאינה כבשאר הימים וזהו שאמר בנשימה אחת ואף זו פרשוה גדולי הרבנים שלא נשימה אחת דוקא אלא בלא הפסק שהייה ואין צריך בכך דודאי תקיעה ותרועה יכול לעשותם בנשימה אחת בריוח ולהשלמת מנין התקיעות אין אנו צריכים עד שנצטרך להפסק נשימה ביניהם כתקיעות של ראש השנה לדעתנו שאנו מצריכים בה הפסק נשימה להשלמת מנין התקיעות כמו שביארנו במקומו שהרי בכאן לא למנין אנו צריכים אלא להשמעת קול בעלמא...